

ДИАЛОГ НАЗАРИЯСИДА КИНОЯВИЙЛИК МОДУСИ

Лутфиева Амина Сафоидиновна

Иқтисодиёт ва педагогика университети ИПУ

Инглиз тили ўқитувчи

aminalutfieva96@gmail.com

Аннотация Мазкур мақолада диалог назариясида сюжетни юзага келтирувчи қатор омиллар ҳақида сўз боради. ана шу мезонлар ёзувчи ижодининг асосий талқин усули эканлигини далолатлайди. Ғарб адабий эстетикаси киноявийликни юзага келиш сабабларига назарий жиҳатдан баҳо берилди.

Калит сўз: диалог, мезон, киноя, усул, шакл, сюжет, талқин, ифода.

Кириш

XX асрдаги инқлобчилик даҳшатли ва ўта ваҳишиёна зулмни бу чархи очун ўрган эмас. Онг ва тасаввур ривожланди. Тафаккур – илм-фан, техника инқилобини намоён қилди. Одам боласи атомни кашф қилди. Даҳшатли қирғинбаротлар, қийноқлару зулм машинаси бутун коинотга жиддий зарар етказди. Унинг наздида якка ҳукмронлик, ўз манфаати йўлида мислсиз бегуноҳларни қатл қилдирди. Бу собиқ тоталитаризмнинг асосий ғояси эди. Уни бадий асарга айлантиришда (киноя ва муҳит, давр ва замон) ёзувчи услуби нечоғли муҳим аҳамиятга эга эканлигини намоён этди.

Киноя ва хронотон систематик талқини. Мафкура сиёсатнинг юзидир. У сиёсатсиз ҳеч қандай мазмунга эга эмас. идеал тушунча таркибида комиллик ҳам, бузуқлик ҳам, тараққиёт ҳам, фожеалар ҳам бир-бирининг таври билан юзага чиқади. Масалан. Бутун оламга фашистик ғоя (идеал)ни тарғиб қилиш учун Гитлер қатлиомга қўл урди. Концлагерларда ҳар бир бегуноҳ одамни қийноқлар билан ўлдирди. Қизиб турган оловли печга солиб ёқиб юборди. Бу ваҳшийликка хизмат қилувчи идеал эди. Эзгуликка хизмат қилувчи идеал тушунча эса баайни макон ҳамда замонда рўй берувчи ахлоқий категориялар билан тўйинтирилади. Ундан мурод ҳам, мақсад ҳам яхшилик, Аллоҳга топинишдир. Чунки ақли-хуши жойида бўлган одамгина кўринишидан, ҳам мазмуни,

ниятидан жамиятга фойдаси тегади. Бузукчилик. Чақимчилик, ғанимлик ҳам шунинг тескараси. Тарихга эътибор берилса – ёвуз зулмкор ҳукмронлик қилган подшоҳларнинг хатолари туфайли кўплаб яхшиликлар вақтида унутилди, зулм эгаллаб, ҳар бир муҳим нарсага путур етказилди. Чингизхоннинг ваҳшиёна юришлари бўладик, мустамлакага айлантирган Чор Россиясининг талон-тарожлиги бўладими, барчасида зулм ва қабохат авж олганди. Аини шу нуқтаи назардан хронотоп шакллари талқин этиш киноявий-пародик усул тифизлашувини тайин этади.

Методлар

Киноя нима? У бадий формула, бир вақтнинг ўзида сиёсатни ҳам, мафкурани ҳам маконни ҳам, замонни ҳам ўзида жипслаштира оладиган адабий тасвир усулидир. Жорж Оруэлл ижодида аллегорик образлар систембутунликни юзага келтиради. Эркин Аъзам ўз салафлари Мурод Муҳаммад Дўст таъбири билан айтганда “махдудликни”, одамнинг руҳий оламини эзиб ташловчи, инсонга маънавий зарар келтирувчи, қадриятларни топталишига олиб келувчи ифодалашнинг ўзига хос эпик майдонидир. Негаки, эркидан, иймонидан, қадриятидан, миллатидан, маънавиятидан, онги ҳамда тафаккуридан жудо бўлган одамнинг ҳол-аҳволини тасвирлаш муайян метаморфозаларга ойдинлик киритилишига сабаб бўлади.

Замонавий одам тасаввурида ўзи яшаган давр, замон мукамал эмас, хатолар ва адашишларнинг уяси. Келажак эса замонавий одам учун абстрактдир. Абстракт тушунчалар ҳар қандай услубда ҳам бўй кўрсата олмайди. Шу пайтда киноявийлик модуси ёрдамга келади. Чунки сиёсат қаттиқ, уни ифода этиш бадийят нуқтаи назаридан имконсиз. Табиатга тақлид ҳам, одамларни англаш ҳам, умуммоддий тушунчалар ҳам иш бермаслиги мумкин. Мана шу концепция Эркин Аъзам билан мулоқот қилишда (диалогик) асбрак санлган мотивларни англаш имкониятини юзага чиқара бошлайди. У даврни ўз тасаввурида қайта яратади, ишлайди, синтезлайди, сайқаллайди. Ғарб адабий-эстетик тафаккурида амалдаги ҳиссиётлардан холи реал ҳаёт манзарасига муайян равишда кириб боришга йўл очади.

“Реал борлиқдаги, инсон руҳиятидаги турли-туман ўзгаришлар ва кечинмаларни ижодкор ўз онги, дунёкараши, эстетик идеали, ғоявий мақсади орқали синтез қилиши оқибатида бадийобраз шаклланади. Шу сабабли ижодкор яратган ҳар бир янги образ янги бир ҳилқат, янги бир кашфиётдир. Бундай образлар инсон маънавий дунёсини бойитади, руҳини бардам қилади. Бундай образни яратиш учун, биринчидан, воқелик материалида объектив асос, оддийроқ, қилиб айтганда, ҳамиртуруш керак. Иккинчидан, танланган ҳаётий материални қандай тасвирлаш ёки ифодалаш ижодкорнинг хоҳиши ва

мақсади, иқтидори ва маҳоратига боғлиқ ҳолда кечади”²⁹³, - дея ёзади проф.Б.Саримсоқов. шуни унутмаслик керакки, ҳаётнинг ҳар бир лаҳзасидан турли воқеалар содир бўлади. Уни тушунтириш, талқин этиш. Англашда ёзувчи кўпгина қиёсларга эътибор бериши лозим. Ана шу идрок ва мантиқ чегарасини аниқлаб олиш зарур. Янъиким, инсон ҳар қандай ифодада, идрокда оламни муайян тартиботларини турли хил усулда кашф этади. Англаш модификацияси ҳам мафкура билан боғлиқ ҳолда содир бўлади. Глобаллаган дунёда эса ҳар бир ифода услуби ёзувчи онгидаги туғёнлар билан чамбарчас боғланиб намоён бўлади.

Натижалар

Мунаққид А.Расулов қайд этишича: “Шакллар, қиёфалар, ғоялар ва образлар яратилар экан, тобора шиддатли тус олиб бораётган замонавий дунё яна янги руҳий таянчга эҳтиёж туя бошлаган эди. Бадий асар ҳаёл маҳсули, ҳаёл эса келажакда рўй бериши мумкин бўлган воқеа ва ҳодисаларни олдиндан жонлантириб кўриш деганидир. Бутун оламда адабиёт Янги Йўл излай бошлади. Ўтган юз йил ичида инсоният Достоевскийни, Толстойни, Камюни, Борхесни, Шопенгауэрни ва Ортега-и-Гассетни “ҳазм қилиб” улгурди. Достоевский ва Толстой асарларининг ёзилиш вақтидаги ижтимоий ҳодисаларга эътибор беринг. Дунё жаҳон уруши арафасида эди. Инсоният ўз бошидан кечирган фалокатлар устига келаятган бошқа бир балонинг маънавиятдаги акслари таҳлилига, бошқача тафаккурга, яъни Янги Йўлга зор эди. Бу ўринда гап нарсаларга, ҳодисаларга ва дунёга инсон боласи бераётган қиймат ҳамда инсон кадр-қиммати ҳақида кетмоқда. Зотан, рўй бераётган улкан ижтимоий ўзгаришлар, технологик портлашлар ва кризислар ичида инсон жуда майдалашиб кетгандай, унинг руҳий вазиятлари ҳеч кимни қизиқтирмаётгандай туюла бошлади”.²⁹⁴ Ҳақиқатдан ҳам, А.Расуловнинг мулоҳазаларига қўшимча шуни келтириш мумкинки, мунаққид икки жиҳатга алоҳида урғу бермоқда. Биринчи ва иккинчи жаҳон урушини бошидан кечирган дунёнинг қиёфаси ва одамлар руҳияти, оломончилик, зулм ва ёвузликнинг ҳаддан зиёда урчиб ҳамма ёқн босиб кетиши катта фалокатларга, экологик, руҳий фожеаларга олиб келди. Ёзувчи Жорж Оруэлл қаҳрамони мана шу муҳитнинг бир хужайраси, холос. Ёвузлик ва эзгулик орасидаги мангу кураш Одам Ато ва Момо Ҳавво жаннатдан қувилганидан бошлаб тўхтовсиз давом этиб келмоқда. Эндиликда инсоний тортишувлар эмас, одамнинг ўзи билан ўзи курашиши долзарб бўлиб қолди. Ёзувчи ҳар биримизни ана шу ҳайқириқдан рамзлар тилида огоҳ этмоқда.

Муҳокама

293 Саримсоқов Б. Бадийлик асослари ва мезонлари. –Т: “Bookmany”. 2022. –Б.12.

294 Расулов А. Акслар фалсафаси. Исажон Султон насри бадияти. –Т.: “Мухаррир”. 2017. –Б.30-31.

Рус мунаққиди М.М.Бахтин қайд этишича: “Инсоннинг маконлар аро кўчиб юриши, у бошидан кечирган саргардонлик, биз юнон романларида кузатганимиздек, макон ва замон аниқлигини белгилаш (яқинлик-узоқлик, айнизамонлилик-айризамонлилик)да ўзининг абстракт-техник табиатини йўқотади. Макон аниқлик касб этади, бир қадар салмоқдорроқ замон билан тўйинади. Макон реал ҳаётини мазмун билан тўлиб-тошади, қахрамон ва унинг тақдирига жиддий тарзда боғланади. Айни хронотоп шу қадар бойки, эндиликда у хийла аниқлашади ва учрашув, айрилиқ, тўқнашув, қочқинлик сингари хронотоп ҳолатларини юзага келтиради. Йўл хронотопига хос бундай аниқлик ўзида ҳаёт кенгликларини ёйишга-да, имкон беради”²⁹⁵. Мунаққид Махтин юнонроманларидан бошланган хронотопни Ф.Достоевский асарларида акс этиш тамойилларига жиддий аниқлик киритади. Назарийчи олимнинг мана шу мулоҳазалари бугун ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган. Муҳаммад (с.а.в.)нинг “Мен бир йўловчиман, бу дунёга отимни суғориш учун келдим” дегани ҳадиси ҳам ҳар биримизга ибратдир. Чунки мақсадсиз, мазмунсиз келиб кетаётган одамлар кўплиги, жамиятдаги маиший муаммолар, инсон Яратганининг берган илмини, тафаккурини англамасдан ўтиб кетиши бу жуда оғриқли масалалардан биридир. Шундай экан, М.Бахтиннинг хронотоп масаласига глобал ёндашуви ҳам ўз аҳамиятини сақлайди, яъни у даврнинг ўтмиш ва келажак оасида қоим бўлишини тушунтиришга эришади.

Бадиий хронотопнинг сюжет билан алоқаси ҳамда унинг ижтимоий ҳаёт сарчашмалари билан уйғунлиги ҳақида сўз борар экан, инсон тақдири, маслаги ҳамда қисматининг ажралмас ҳалқаси эканлиги аёнлашади. Шу маънода, инсон тақдири, унинг орзулари, умидлари, қалб изтироблари ҳар қандай шаклнинг мазмунга, мазмуннинг шаклга ўтиб туриш тамойилини ҳам англашга имкон беради. Инсоният тарихидан маълумки, ҳаётнинг барча қатламлари, даврлар, замонлар, тарих зарварақларида ўз акс садосини бермасдан қўймайди, албатта! XX асрнинг бошларида юзага келган ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий сарзанишлар жаҳид боболаримизнинг олиб борган сайъ-ҳаракатларини янгича шаклда юзага чиқишига замин ҳозирлади. Айни шу бўшлиқни тўлдириш борасида А.Қодирий, Чўлпон, Ғ.Ғулом, Ойбек, А.Қаҳҳор каби забардаст ёзувчилар ўзларининг ҳиссаларини қўшдилар. Улар янгиланаётган бадиий тафаккурга ўз идеали, қурби идроки, қарашлари негизида баҳо беришга интилар экан, мана шу тамойилда икки хил фрагмент кўзга ташланади. Биринчидан, мумтоз адибларимиз анъанавий йўсинда комил инсон ғоясини тараннум этишни мақсад қилган бўлса, иккинчидан, жаҳидлар ғояси янги инсон модусини инкишоф қилишга бел

295 Бахтин М.М. Романда замон ва хронотоп шакллаи. –Т.: “Академнашр”. . –Б.87-88.

боғлаганлигида қабариб кўринади. Ана шу концепция ҳамма замонлар учун бирдек янги-янги фрагментларни қўллаш модификациясини барқарорлаштиради.

XX асрнинг 70-йилларида бадиий шакл (насл)да ўз ижодий изланишлари билан кўзга кўрина бошлаган ёзувчилардан бири Эркин Аъзам ҳаммаша ҳаётий зиддиятларга бой мазмунга, ғояга лимо-лим тўла концептуал қарашларини илгари сурганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Айниқса, ёзувчи ҳар бир инсон босиб ўтиши мумкин бўлган йўл машаққатларини илгари суради. Ёзувчининг илк жумла, ҳикоя ва қисса, романларида ана шу тамойил бир-бирини тўлдирувчи моҳиятга айланганлигининг шоҳиди бўламиз. Шу маънода, ушбу бобда адиб қаламига мансуб ҳикоя, қисса ва романларидаги анъанавий ва ноанъанавий концепция тифизлигини талқин этишга қарор қилдик.

Бадиий хронотопда сюжет яратиш маҳорати. Маълумки, ҳаётнинг ихчам ва оригинал кўриниши ҳикоя жанрида ҳам ўзига хос тарзда юзага чиқиши синалган ҳодисадир. Ҳикоя – маълум бир характерлар орасидаги ҳаётий зиддиятлар, уларнинг ижтимоий келиб чиқиши, даврнинг, замоннинг ичидаги узил-кесил ўзгаришларни намоён этувчи жанр саналади. Шунинг таъкидлаш лозимки, бадиий асардаги сюжет ва композиция ҳақида сўз борганда айтиш керакки, шу жиҳатларни ҳам алоҳида ўрганиш муҳим саналади. Бадиий асар сюжети у ҳикоя ёки қисса, роман бўладими муаммонинг илдизи ёзувчи яшаган замон билан бевосита чамбарчас боғланган бўлади. “Ёзувчи қайси жанрда ижод қилмасин, асар яратмасин, у объектив ҳаётга мурожаат қилади. Лекин объектив воқелик, яъни ҳаётнинг материал қандай бўлса, ёзувчи шундай тасвирламайди. Башарти шундай қилинса, бадиий асар бўлмайди. Ёзувчи уни қайта яратади, ўзидан қўшади, ўрни келганда “камайтиради”. Бу “қўшиш” ва “камайтириш” ҳаётнинг ҳақиқатларига зид бўлмаслиги, ёзувчи асарда илгари сурган бадиий мақсад-концепцияга мувофиқ бўлиши керак. Демак, ижодкор воқеликка суянган ҳолда яратган асардаги концепция ўз замонининг долзарб масаласи билан алоқадор бўлса унинг қалбида гўзаллик, эзгулик ҳисларини ёки нафрат туйғусини уйғота олса, ана ўшандагина ўз вазифасини адо этган бўлади”.²⁹⁶ Ўзбек адабиётида Эркин Аъзам ана шундай услублараро синтезни миллий тафаккур сегментлари билан муқояса қила олган ёзувчилардан бири ҳисобланади. Адабиётшунослик луғатларида бадиий сюжетга қуйидагича таъриф берилади: “Адабиётшунослик луғати”да қайд этилишича: “С. Персонажларнинг “ҳаракат”ларидан таркиб топади. Персонажларнинг макон ва замонда кечувчи хатти-ҳаракатлари ҳам, руҳиятидаги ўй-фикрлар, ҳис-кечинмалар ривожини ҳам ҳаракатдир. Шу ҳаракат типларидан қайси бири етакчилик қилишига қараб С.нинг икки типини ажратилади: а) “ташқи ҳаракат” динамикасига асосланган С.; б) “ички ҳаракат” динамикасига

296 Каримов Х. Кечаги ўзбек насрида ҳаёт ҳақиқати ва инсон концепцияси (70-80-йиллар) -Т.:Yangi nashr. 2018. –Б.143.

асосланган С. биринчи типдаги сюжетларда персонажларнинг бирор мақсад йўлидаги хатти-ҳаракатлари, кураши, тўқнашувлари, ҳаётдаги бурилишлар тасвирланади ва шу асосда уларнинг тақдири, ижтимоий мавқеида муайян ўзгаришлар юз беради. Бу нав С.ларда воқеа тўлақонли тасвирланади ва ўз ҳолича ҳам бадиий-эстетик қиммат касб этади. С.нинг иккинчи типда воқеалар ўз ҳолича эмас, персонаж руҳиятидаги жараёнга туртки бериши жиҳатидан аҳамият касб этиб, асар давомида персонажлар ҳаётида, тақдирида ёки ижтимоий ҳолатида эмас, унинг руҳиятида бурилишлар, ўзгаришлар содир бўлади”²⁹⁷. Мазкур фарқланиш ҳали сюжетнинг икки хусусияти ҳақида тасаввур уйғотади.

Энди ҳикоядаги сюжет ҳақида сўз борганда қуйидаги жиҳатларга эътибор қаратиш зарур. Ҳикоя жанр учун характер рецепти бўлмай, уни ёзувчи мақсади белгилайди²⁹⁸. Рус мунаққиди Л.И.Тимофеев: “Характер шаклланган, тайёр ҳолда кўрсатилади. Акс эттирилаётган воқеагача характернинг қандай бўлганлиги, у тугагандан сўнг қандай бўлишлиги тасвирланмайди ёки йўл-йўлакай айтиб ўтилади”²⁹⁹. Бинобарин, янги давр ҳикоячилигида бадиий характер яратиш учун ёзувчи жаҳон адабиётидаги энг сўнгги ижодий изланишлардан жуда кўп маротаба хабардор бўлиши муҳим. Айни пайтда, инсоннинг маиший турмуши, ҳаётий ақидалари, муҳим ижтимоий муносабатлари ҳам гўзал бир тарзда реаллашади. Чунки ёзувчи қанчалик ҳаёт ҳақиқатини бадиий ҳақиқатга айлантирмас экан, ўзининг олдида қўйган кўзлаган мақсадига эришишида қийинчиликка тўғри келади. “Қаҳрамон – персонажга айланган идеядир” деган эди О.Бальзак. шунинг учун ҳам ҳикояда ғоя аниқ қўйилиши зарур. Агар ғоя ноаниқ бўлса, ўқувчи олдидаги ёзувчининг “нима” демокчилигини ҳам англашда иккиланишлар рўй беради.

Бу ҳақда адабиётшуносликка доир назарий манбаларда қуйидаги мулоҳазалар баён қилинади: “Қадимдан бадиий адабиётни уч асосий типга бўлиб келадилар: эпос, лирика, драма. Эпос ўз навбатида, бир қанча жанрларга бўлиниб кетади: роман, повесть, ҳикоя. Уларнинг ўзаро баъзи бир фарқли хусусиятлари ҳақида тўхтаб ўтайлик. Уларни фарқлашда ўз олдимишга уч асосий мезонни қўйиб оламиз: **характер, ҳаётий воқеалар кўлами, ҳажм**”³⁰⁰. Дарҳақиқат, ҳикоя ёки роман жанридаги характерлар бир вақтнинг ўзида мураккаб ва ўзгарувчан, кўп қиррали ёки полифоник нутқ табиатидан келиб чиққан ҳолда юзага чиқиши мумкин. Воқеалар кўлами романда зиддиятлар фонида тараққий этиб боради. мана шу концепция ҳар бир даврнинг ўзига хос характериани ҳам англашга

297 Қуроноф Д., Мамажонов З., Шералиева М. Адабиётшунослик луғати. –Т., Академнашр. 2013. –Б.289-290.

298 Ўша асар, 73.

299 Тимофеев Л.И Основы теории литературы. М., 1963, С. 331-332.

300 Адабий тур ва жанрлар. 3-жилдлик. 1-жилд. –Т: ФАН. 1991. –Б.64.

имконият беради. Эркин Аъзам яратган образларда эса реалистик ва нореалистик талқин методологияси рамзий-мажозий, аниқ ҳаётий материал билан тўйинтирилади.

Хулоса

XX аср ибтидосидаги Европа ва Шарқ халақлари бадиий тафаккуридаги ўзаро адабий алоқалар жадиждларнинг ҳам таъсири доирасида янги босқичларнинг юзага келишига жиддий таъсир кўрсатди. Бу даврда юзага келган ижтимоий-сиёсий тараққиёт меҳварида чинакам солномага арзигулик бадиий асарлар яратилди. Улардан баҳра олиш имкони то иккинчи уруши йилларига қадар тўғри келди. Кейинчалик собиқ совет образини яратиш йўлидаги қадамлар инсон руҳиятидаги ўзгаришларнинг бир хиллашувига, тасвирдаги тарғивот йўсинига жиддий халақит қилди. Бу шўро мафкурасининг таъсирида рўй берди. Мана шу оқибатларнинг натижасида чинакам истеъдодлар даврнинг қурбонига айлантирилди. Натижада, ҳаққоний ифода маданияти бақувват дурдоналар яратилиши зимдан тўхтаб қолгандек, адабий алоқалар фақат собиқ иттифоқ доирасида қолиб кетгандек таассурот уйғотади. “Биз эстетик мушоҳада вақтида қайсидир бир роман ёки Ғожа қаҳрамонининг ҳаяжонини, изтиробу қувончини бошимиздан кечириётгандек бўламиз ҳамда қаҳрамонга нисбатан ҳамдардлик ҳиссини туямиз, чунки Ғожа бизни ўз шахсимиздан, барча ўткинчи, чегараланган нарсалардан юксакка кўтаради, шу билан бирга индивидга хос вақт ҳамда ўлим кўркувини енгади. Ғожада санъат индивидуал мавжудликнинг алдамчилигини фош этади ва бизни қаҳрамоннинг ҳалокатидан қувонишга мажбур қилади: бу – дионисийча йўналишдир. Дионисийча йўналишдаги санъат ўзини кўпроқ мусиқада намоён қилади. У бизни ўзида ягона бўлган оламий ихтиёрнинг сирли оҳангига олиб киради”³⁰¹.

Жорж Оруэлл – ҳаётнинг энг чуқур пучмоқларига қадар кириб бораркан, ҳаётий зиддиятларни тоталитар кайфият билан рангинлаштиришга диққат қаратади. Айни шу тамойил – ҳикоядан-қиссага-романга эпик кўлам ҳосил қилиш манераси билан пайвандланади. Чунки адиб Ғарб адабиётидаги саргўзаштчилик принципларини жиддий таҳлил қилади. Шу асосда. Инсон манераси, иқтидор ва кайфият, услуб ва маҳорат зичлигини тайин этади. Дарвоқе, кинодаги потенциал ҳажм тасвир экзистенциясида анча барқарорлашади. Унинг моҳияти ҳаёт ва ижод, олиб борилган кузатишлар синтези, ягона эстетик пафос билан суғорилад экан, янада рангинлашади.

Хулоса шуки, дунёнинг тобора сиқик бир олам тафсилотларида берилиши, ижодкорга катта умид ва ишонч бағишлайди. Негаки, инсоннинг моддий манфаати, урушлар, зиддиятлар, қолипларга сира тушмайди. Ана шу концепция Эркин Аъзам ижодиётининг устувор талқин мезонларига эврилади. Кулги орқасидаги йиғи пафоси,

301 Абдулла Шер. Абдиёт ва Умр. –Т.: “Файласуфлар” нашриёти. 2017. –Б.135.

умид ва ишончга туташмас экан, кутилгандек натижадорлик бермайди. Барчамизга маълумки, бадий хронотопнинг сюжет билан бевосита алоқаси, ёзувчи индивидуал услуби ҳамда дунёқарашининг махсули сифатида кўрилади. Шунинг унутмаслик керакки, инсон ҳамиша ўзининг ғоялари қаршисида Аллоҳга бўлган муҳаббатини намоён қилади. Ёзувчи бундай тарзда фикрлаши, нафрат ва муҳаббат орасидаги қизил чизиқларни аниқ белгилаб олишидадир. Жорж Оруэлл ҳикоя, қисса ва романларида ўлим билан боғлиқ мотивлар, сюжетнинг қизиқарли чиқишида концептуал аҳамиятга молик тасвир экзисларини мукаммалашувига диққат қаратади. Шу боисдан ҳам, адиб ўтмишни қайта бағолар экан, Ғарб адабий алоқаларини, тафаккур тарзини ўзбек адабиётида эксперимент тарзида синовдан ўтказишга эътибор беради.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Бахтин М. М. *Вопросы литературы и эстетики*. Москва Художественная литература 1975 504 б
2. Оруэлл Дж. 1984. Москва АСТ 2019 352 б
3. Оруэлл Дж. *Скотный двор*. Москва Эксмо 2018 128 б
4. Расулов А. *Адабий танқид асослари*. Тошкент Фан 2010 220 б
5. Саримсоқов Б. *Бадийлик ва образ муаммолари*. Тошкент Университет 2008 180 б
6. Тимофеев Л. И. *Основы теории литературы*. Москва Просвещение 1976 320 б
7. Қуронов Д. *Адабиётшуносликка кириш*. Тошкент Академнашр 2018 256 б